

Zahlázení odsouzení

Podmínka nepřetržité doby, která musí uplynout, aby soud mohl zahladit odsouzení, je naplněna uplynutím právě jen časového úseku vymezeného v § 105 odst. 1 písm. a) až e) tr. zákoníku. Vedení či nevedení řádného života odsouzeným v době od uplynutí tohoto časového úseku do rozhodnutí soudu o zahlázení odsouzení je proto nerozhodné.

(Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19.12.2023, sp.zn. 6 To 291/2023)

Krajský soud v Brně - pobočka ve Zlíně z podnětu stížnosti státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Kroměříži zrušil podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. usnesení Okresního soudu v Kroměříži ze dne 3. 11. 2023, sp. zn. 9 Nt 2633/2023 a Okresnímu soudu v Kroměříži uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

I. Napadené rozhodnutí

1. Napadeným usnesením bylo Okresním soudem v Kroměříži rozhodnuto tak, že se podle § 363 tr. ř. za použití § 105 odst. 1 písm. c), d) a e) tr. zákoníku zahlazují odsouzení rozhodnutím Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 6. 3. 2013, sp. zn. 2 T 216/2012, rozhodnutím Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 7. 11. 2013, sp. zn. 2 T 70/2013, rozhodnutím Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 19. 2. 2014, sp. zn. 3 T 2/2014, rozhodnutím Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 25. 8. 2014, sp. zn. 2 T 52/2014, rozhodnutím Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 29. 9. 2014, sp. zn. 3 T 191/2014 a rozhodnutím Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 15. 6. 2015, sp. zn. 3 T 261/2014.

II. Stížnost

2. Předmětné usnesení napadl včas podanou stížností v neprospěch odsouzeného státní zástupce. Ve stížnosti namítal, že se neztotožňuje s argumentací okresního soudu k vedení řádného života odsouzeným po zákonem stanovenou dobu, a to jak ve vztahu k době, kterou za rozhodnou považoval okresní soud, tak ve vztahu k době do rozhodnutí okresního soudu o zahlázení. Uvedl, že okresní soud nesprávně vyhodnotil, že odsouzený se i v době pěti let od posledního výkonu trestu odnětí svobody dopustil opakovaně přestupků v oblasti dopravy, veřejného zdraví a majetku, přičemž se dopustil právě i přestupků proti majetku, přestože byl za majetkovou trestnou činnost opakovaně odsouzen. Dále poukazoval na to, že v této době se odsouzený dopustil i přestupku proti majetku, za nějž mu byla příkazem na místě ze dne 9. 11. 2021 uložena pokuta ve výši 3 000 Kč a tento přestupek není v odůvodnění napadeného rozhodnutí ani zmiňován a není zřejmé, jak se s tímto soud vypořádal, neboť vycházel pouze ze zprávy Policie České republiky. Usnesení proto považoval v této části za nepřezkoumatelné a již ze shora uvedených důvodů nepovažoval za splněné podmínky pro zahlázení. Současně se neztotožňoval se závěrem soudu, že nelze přihlížet k přestupkům spáchaným po uplynutí rozhodného období pro zahlázení. Zde odkazoval na znění ustanovení § 105 odst. 1 tr. zákoníku, z nějž gramatickým výkladem dovozoval, že vedením řádného života „nepřetržitě po dobu nejméně...“ podle textu zákona je myšlena nejkratší možná doba vedení řádného života, a tudíž doba vedení řádného života může být i delší a soud tak musí hodnotit tento stav až v době vlastního rozhodování, nikoliv zpětně k době naplnění podmínek. Zde poukazoval na to, že řízení o zahlázení odsouzení je řízením návrhovým a je na odsouzeném, aby tzv. hlídal svá práva. Dále v tomto závěru

odkazoval na komentářovou literaturu opírající se o konstantnost a trvalost vedení řádného života nejméně do doby rozhodnutí o zahlazení s tím, že zákonem stanovená délka doby vedení řádného života je zákonem stanovena jako nejkratší možná a nedílná, a pokud i po uplynutí nezbytné doby pro zahlazení odsouzení se odsouzený například dopustí nového trestného činu, za nějž by byl odsouzen, aniž by předtím podal žádost o zahlazení, o níž by bylo rozhodnuto, již následně jeho žádosti o zahlazení nelze vyhovět, neboť nevedl nepřetržitě řádný život do rozhodnutí o zahlazení odsouzení (zde odkazoval na komentáře k trestnímu zákoníku autorů ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2022 a komentář autorů ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023). Namítal, že i v této části je napadené usnesení nepřezkoumatelné a se závěrem, že pro vyhovění žádosti o zahlazení odsouzení musí vést odsouzený řádný život nepřetržitě až do rozhodnutí o zahlazení odsouzení namítal, že se měl okresní soud zabývat i přestupky odsouzeného spáchanými po uplynutí rozhodného období pěti let, které konkretizoval. Namítal, že soud si měl vyžádat příslušné přestupkové spisy a posoudit stavy dalších řízení vedených podle zprávy policejního orgánu k odsouzenému, o nichž ani není znám jejich výsledek. Navrhoval proto, aby bylo napadené usnesení posouzeno také jako nezákonné a aby jej proto krajský soud zrušil podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. a uložil okresnímu soudu, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

III. Důvodnost stížnosti

3. Krajský soud přezkoumal z hledisek uvedených v ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a dospěl k závěru, že byť se neztotožnil se všemi argumenty stěžovatele, je stížnost ve svém základu jednoznačně důvodná.

4. až 8. V bodech 4 až 8 krajský soud připomenul ustanovení podle § 105 odst. 1 tr. zákoníku a shledal důvodnými námitky státního zástupce, pokud směřovaly do naplnění podmínky vedení řádného života odsouzeným, resp. do rozsahu souvisejících důkazních podkladů.

9. Ve vztahu k námitce státního zástupce vztahující se k běhu doby rozhodné pro zahlazení odsouzení se i přes argumentaci ve stížnosti ovšem krajský soud ztotožnil s názorem okresního soudu, neboť má za to, že výklad posuzovaného ustanovení umožňuje učinit i jiný než stěžovatelem preferovaný závěr a jestliže je takový výklad ve prospěch odsouzeného, měl by být jako možný akceptován. Ustanovení § 105 odst. 1 tr. zákoníku uvádí, že soud zahladí odsouzení, vedl-li odsouzený po výkonu nebo prominutí trestu anebo po promlčení jeho výkonu řádný život nepřetržitě po dobu nejméně patnácti let až jednoho roku podle druhu a délky trestu. Státní zástupce při odkazu na komentářovou literaturu dospívá k závěru, že z tohoto ustanovení vyplývá, že řádný život musí být odsouzeným veden nejen po dobu rozhodnou pro zahlazení odsouzení v rozsahu „nejméně“, ale i následně, vlastně po celou časově neomezenou dobu až do rozhodnutí soudu o zahlazení, a v opačném případě, při porušení podmínky vedení řádného života až po uplynutí doby nutné pro zahlazení odsouzení, dochází k přetržení (novému počátku běhu) doby rozhodné pro zahlazení odsouzení a žádosti o zahlazení odsouzení nelze vyhovět, potažmo by pozitivně mohlo být rozhodnuto k nové žádosti až po novém uplynutí nejméně doby rozhodné pro zahlazení odsouzení počínající od porušení podmínky vedení řádného života. Zde se opírá o citované komentáře k trestnímu zákoníku.

10. V odkazovaném komentáři k § 105 tr. zákoníku autorů ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, Praha 2022, je uvedeno, že nepřetržitost vedení řádného života spočívá v jeho konstantnosti a trvalosti, nejméně do doby rozhodnutí o zahlazení odsouzení. V opačném případě nevedení řádného života (spáchaní trestného činu, přestupku na úseku posuzovaného odsouzení apod.) v průběhu zákonem stanovené doby vede k jejímu přetržení a počíná běžet od počátku, takže odsouzenému nelze započít ani část doby, po kterou vedl řádný život. Délka doby je stanovena jako nejkratší možná (vyjma § 105 odst. 3 tr. zákoníku, viz dále) a zároveň jednotná (nedílná). Nelze rozdělit uplynulou dobu do několika dílů tak, aby z ní odsouzený těžil.

Pokud se odsouzený po uplynutí nezbytné doby k zahlazení odsouzení například dopustí nového trestného činu (za nějž bude následně odsouzen), aniž by předtím podal žádost o zahlazení, o níž by bylo rozhodnuto, již následně jeho žádosti o zahlazení odsouzení nelze vyhovět, neboť nevedl nepřetržitě řádný život do rozhodnutí o zahlazení odsouzení. Na tento komentář pak skutečně dílem odkazuje komentář autorů ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s tím závěrem, že pro zahlazení odsouzení musí odsouzený vést nepřetržitě řádný život až do rozhodnutí o zahlazení odsouzení a odsouzení nelze zahladit i v případě, pokud by před závadným jednáním, aniž by bylo rozhodnuto soudem o zahlazení odsouzení, doba podle § 105 odst. 1 tr. zákoníku již uplynula.

11. I přes respektování autority tvůrců citované komentářové literatury má ovšem krajský soud za to, že dané ustanovení lze vykládat, a v praxi také bylo vykládáno, ve prospěch odsouzených i tím způsobem, že pojem nepřetržitosti doby vedení řádného života se vztahuje právě a pouze k době zákonem nejméně předvídané, a jestliže po takto stanovenou dobu vede odsouzený nepřetržitě, tedy bez přerušení (obvykle bez spáchání jiného relevantního protiprávního jednání) řádný život, splnil předpoklad doby vedení řádného života předvídaný zákonem pro kladné rozhodnutí o zahlazení odsouzení. Pojem nepřetržitě z posuzovaného zákonného ustanovení lze proto vyložit jako vedení řádného života bez přerušení s tím, že v případě přerušení běží od takového okamžiku doba rozhodná pro zahlazení znovu. Pojem po dobu nejméně lze vyložit i tak, že sice může odsouzený vést řádný život i delší než zákonem předvídanou nejkratší dobu, ovšem pro kladné rozhodnutí o žádosti o zahlazení odsouzení je podstatné, aby řádný život vedl souvisle alespoň po tuto dobu stanovenou zákonem pro zahlazení odsouzení. Tomu může odpovídat i právě odstupňování rozhodných dob podle přísnosti uložené sankce. Předchozí komentářová literatura ostatně také doposud takový výklad umožňovala, a podle krajského soudu i praxe akceptovala. Citací vycházela z toho, že z § 105 odst. 1 tr. zákoníku vyplývají následující podmínky pro zahlazení odsouzení výrokem soudu, a to a) trest, jehož se týká takové odsouzení, byl vykonán, prominut nebo jeho výkon byl promlčen, b) uplynula stanovená doba podle druhu a výměry uloženého trestu a c) odsouzený v této době nepřetržitě vedl řádný život. K přerušení doby vedení řádného života potřebné pro zahlazení dojde zpravidla tehdy, když odsouzený spáchá nový trestný čin, nemusí však vůbec jít o jednání trestné. Přerušení doby vedení řádného života potřebné pro zahlazení má za následek, že předchozí doba ztrácí z hlediska § 105 odst. 1 tr. zákoníku svůj význam a musí proběhnout celá znovu (ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012).

12. V situaci, v níž by bylo vycházeno z toho, že pro kladné rozhodnutí o zahlazení odsouzení není rozhodná jen doba specifikovaná v ustanovení § 105 odst. 1 tr. zákoníku, ale doba až do rozhodnutí soudu o zahlazení, která může být i mnohonásobně delší, by docházelo výkladově k situacím, v nichž by bylo pro rozhodnutí o zahlazení odsouzení rozhodné, kdy odsouzený takovou žádost podá, a popřípadě i kdy o ní vůbec soud rozhodne, a i v případě odsouzených, kteří by po nejméně stanovenou dobu vedli řádný život a s výrazným časovým odstupem od uplynutí nejméně stanovené doby by podmínku vedení řádného života porušili, by toto mělo vliv na negativní rozhodnutí o takové žádosti, přestože by dlouhodobě před tím podmínky pro zahlazení odsouzení splňovali. Rozhodnutí o zahlazení odsouzení pak může mít řadu dopadů na život odsouzených z trestněprávního hlediska, tak ve vztahu k jejich běžnému životu a i v tomto smyslu má krajský soud za to, že jestliže odsouzený v jednom okamžiku podmínky pro zahlazení odsouzení splnil, neměl by mu být tento benefit s časovým odstupem odepřen pouze z toho důvodu, že nepodal svou žádost o zahlazení dříve nebo že o ní soud nerozhodl, a to i přesto, že poté (po uplynutí doby stanovené v § 105 odst. 1 tr. zákoníku) by již podmínku vedení řádného života třeba porušil. Takový výklad by ostatně znamenal, že při žádosti o zahlazení více (nebo i všech) odsouzení odsouzeného, jak tomu bývá v praxi obvyklé, by nemohlo dojít ke kladnému rozhodnutí o zahlazení odsouzení u žádného z předchozích odsouzení (třeba i těch, od jejichž výkonu uplynula vedením řádného života mnohonásobně delší doba než předvídaná zákonem), jestliže by odsouzený v době aktuální pro rozhodnutí o žádosti o zahlazení spáchal

například nový trestný čin. Krajský soud má za to, že v praxi ovšem dochází běžně k případům, kdy při hromadné žádosti o zahlazení odsouzení jsou starší odsouzení, u nichž v mezidobí zákonem stanovená doba uplynula, zahlazována, a ve vztahu k novějším, u nichž lhůta dosud neuplynula, žádosti odsouzených není vyhověno. Krajský soud má tedy za to, že „vedení řádného života nepřetržitě po dobu nejméně“ může být vyloženo i tak, že nepřetržitost se vztahuje právě jen k době, kterou je třeba jako nejkratší splnit (nejméně), aby žádosti mohlo být vyhověno a ve prospěch odsouzených, i z principu právní jistoty a předvídatelnosti rozhodnutí, není nutné takový výklad posuzovaných zákonných ustanovení jiným výkladem v neprospěch odsouzených narušovat. Situace, že by odsouzený například s předpoklady zahlazení odsouzení podle § 105 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, tedy dobou stanovenou pro zahlazení odsouzení nejméně jednoho roku, požádal o zahlazení odsouzení třeba po uplynutí desetinásobku takové doby a jeho žádosti by nebylo možno vyhovět, neboť by se aktuálně dopustil jiného protiprávního jednání, se nejeví krajskému soudu ve vztahu k zohledňování účinků předchozího odsouzení ani spravedlivá. To i ve vztahu k tomu, že by se ani s takovým časovým odstupem nemohl domoci účinků zahlazení ve smyslu § 106 tr. zákoníku, tedy že by se na něj ve vztahu k tomuto odsouzení hledělo jako by nebyl odsouzen (tzv. fikce neodsouzení) a v jiných případech by následně takové odsouzení mohlo mít recidivní dopady a podobně.

13. S ohledem na shora uvedené skutečnosti, dospěl stížnostní soud k závěru, že stížnost je důvodná, a proto bylo napadené usnesení zrušeno a okresnímu soudu bylo uloženo, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)